

Hallintovaliokunta
Eduskunta

Lausuntopyyntö hallintovaliokunta HE 31/2020 vp/7.5.2020

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI SENAATTIKIINTEISTÖISTÄ JA PUOLUSTUSKIINTEISTÖISTÄ SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Pyydettyinä lausuntona esitämme seuraavia seikkoja huomioon otettaviksi valiokunnan mietintöön liittyen:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Senaattikiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä lait valtion liikelaitoksista annetun lain, julkisen hallinnon turvallisuusverkko-toiminnasta annetun lain, sähkömarkkinalain ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta. Puolustushallinnon rakennuslaitoksesta annettu laki kumottaisiin.

Ehdotuksen mukaisesti valtion rakennettu kiinteistövarallisuus olisi jatkossa keskitetty kahteen liikelaitosorganisaatioon: Nykyiseen Senaattikiinteistöt -liikelaitokseen ja sille perustettavaan uuteen tytäarliikelaitoksena toimivaan Puolustuskiinteistöihin. Yhdessä nämä muodostaisivat tässä laissa tarkoitetun Senaatti-konsernin. Senaattikiinteistöjen omistajahallinnassa oleva ja Puolustusvoimien käyttämä kiinteistövarallisuus siirrettäisiin Puolustuskiinteistöihin. Samalla tätä omaisuutta nykyisin hoitavan Puolustushallinnon rakennuslaitoksen toiminta siirrettäisiin valtaosin Puolustuskiinteistöihin ja joiltain osin Senaatti-kiinteistöihin. Senaattikiinteistöt vastaisi jatkossakin valtion muiden tila-asiakkaiden palveluista.¹

Ehdotamme, että hallituksen esityksestä poiketen Puolustuskiinteistöt sijoitetaan puolustusministeriön hallinnonalalle ja puolustusministeriön ohjaukseen itsenäisenä liikelaitoksena, joka tuottaa palvelujaan ns. omana työnään. Tämä turvaisi käsityksemme mukaan parhaiten sekä puolustusvoimien että henkilöstön tarpeita.

Seuraavat näkökohdat ovat numeroidut hallituksen esityksen numeroinnin mukaisesti.

1 Asian tausta ja valmistelu:

Henkilöstöjärjestöt ovat olleet tyytymättömiä siihen, että ohjausryhmässä ei ole ollut henkilöstöjärjestöjen edustusta ja myös hankkeen yhteistoimintamenettelyn (osallistamisen) toteutumiseen projektiryhmissä. Henkilöstöjärjestöt nimesivät edustajiaan

¹ HE 31/2020vp

useisiin projektiryhmiin, mutta edustus saatiin vain henkilöstöasioita käsittelevään projektiryhmään.

3.2.5 Markkinoille suuntautuvan myynnin vaikutukset liikelaitoksessa ja Senaattikiinteistöissä:

Luvun viimeisessä kappaleessa todetaan, että varsinainen kiinteistöihin liittyvä tuotanto esim. ylläpidon ja rakentamisen osalta tapahtuu pääosin Senaatti-kiinteistöjen hankintalain mukaisella kilpailutuksella markkinoilta. Puolustuskiinteistöjen osalta *tulisi* jatkossa olemaan myös omaa ylläpitopalveluiden tuotantoa, mikä *olisi* välttämätöntä mm. turvallisuussyistä.

Kappaleessa on ehdollisena Puolustuskiinteistöjen oma ylläpitopalvelutuotanto jatkossa. Näin kirjattuna henkilöstön perspektiivi tulevaan jää epäselväksi ja aiheuttaa huolta. *Henkilöstön näkökulmasta, ja erityisten turvallisuussyiden perusteella pitää olla varmuus siitä, että Puolustuskiinteistöillä on vahva ja kattava oma ylläpitopalvelu myös tulevaisuudessa.*

5.2.1 Taloudelliset vaikutukset:

Toisesta kappaleesta saa sen käsityksen, että vähintään 5 miljoonaa alempi kustannustaso saadaan pääosin Senaatti-kiinteistöjen ja puolustushallinnon Rakennuslaitoksen henkilöstöstä säästämällä eli päällekkäisiä tehtäviä poistamalla, tehtäviä uudelleenjärjestelemällä, ICT-järjestelmiä poistamalla. Onko tarkoitus, että hankkeen säästöt tehdään kuitenkin henkilöstöstä säästämällä 5-10 vuoden kuluessa? Näillä kaikilla esitetyillä toimilla on henkilöstövaikutuksia ja sitä niillä tosiasiasa tarkoitetaan. Sama koskee kappaleessa kuvattua kiinteistöjen ylläpitoprosessin yhtenäistämistä, joka mahdollistaa ylläpidon kustannustason alentumisen. Mitä tällä tarkoitetaan ja mitkä ovat henkilöstövaikutukset? Järjestönä emme hyväksy säästöjen tekemistä henkilöstön määrää vähentämällä ja asemaa heikentämällä nyt emmekä tulevaisuudessa.

Puolustushallinnon ”osuus” koko valtion kiinteistökannasta on merkittävä, onhan kirjanpitoarvokin 1,1 mrd. Vuosikustannukset puolustushallinnolle ovat 268 milj. ja uudistuksella tavoitellaan 5 milj. säästöä. Liikutaan siis aivan marginaalissa. Näillä luvuilla uudistusta on aika vaikea perustella uskottavasti.

5.2.2 Vaikutukset henkilöstön asemaan:

Henkilöstön asema järjestetään liikkeenluovutuksen periaattein, ja lakiin sisällytetään henkilöstöä koskevat periaatteet. Työehtosopimukset ovat voimassa kuluvan sopimuskauden. Suoja-ajan jälkeistä tilannetta ei lainsäädännöllä voi turvata, mutta tärkeää on taata jatkossakin henkilöstölle kilpailukykyiset palvelussuhteen ehdot.

Ensimmäisessä kappaleessa kuvattu tavoite työehtojen ja etuuksien yhtenäistäminen herättää sekä Senaatti-kiinteistöjen kuin Rakennuslaitoksen henkilöstössä huolta. Tärkeää on, että tämä ei tarkoita henkilöstön asemaan tai palkkaukseen heikennyksiä.

Henkilöstön tehtäväkuviin, työrooleihin, tehtävän suorituspaikkaan, työyksikköön liittyvät mahdolliset muutokset. Joissakin toiminnoissa voisi muodostua päällekkäistä resursointia

järjestelyn myötä. Nämä päällekkäisyydet mahdollistaisivat henkilöstöresurssien uudelleen kohdentamisen havaittavien resurssivajeiden täyttämiseksi.

Tämä herättää kysymyksiä: Onko minun tehtäväni juuri tämä päällekkäinen resurssi? Mihin minut sijoitetaan, uudelleen kohdennetaan?

Toteamus mahdollisuudesta siirtyä työskentelemään pysyvästi myös johonkin muuhun toimipisteeseen, kuin missä henkilö tällä hetkellä työskentelee, on yhtä lailla henkilöstölle uhka kuin mahdollisuus. Mitä tapahtuu, jos en pystykään esim. perheen takia siirtymään? Irtisanotaanko minut?

Etätyömahdollisuudet ja paikkariippumattoman työn mahdollisuuksien hyödyntäminen on otettava hankkeessa käyttöön täysimääräisesti ja ennakkoluulottomasti. Tämä on tärkeä ja kannatettava kirjaus.

Varmuus tulevasta on oleellista henkilöstön sitoutumiselle muutokseen ja varmistaa ammattitaitoisen, tehtäviinsä sitoutuneen henkilöstön mahdollisimman pienen vaihtuvuuden.

6 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Luku keskittyy lähinnä muiden toimintavaihtoehtojen epäkohtien kuvaamiseen. Puolustuskiinteistöt hanketta on henkilöstönäkökulmasta vaivannut hallitusohjelmakirjauksesta lähtien puute puolueettomasta selvityksestä valittavasta toimintamallista. Toiminnan muutos edellyttää laajaa vaikutusten arviointia.

Lisäksi henkilöstöä ei kuultu ennen toteuttamisvaihtoehdon päättämistä. Tämä on erittäin suuri epäkohta ja on vaikeuttanut henkilöstön sitoutumista hankkeeseen sekä luottamusta tulevaan.

Ratkaisu ajoittuu nyt kokonaisuuden kannalta väärään ajankohtaan. Vuokrausperusteiden ja toimintatapojen kehittämisryhmä jätti loppuraporttinsa 24.7.2019 ja sen ehdotuksista osa näyttää edenneen (esim. vuokrien tasaaminen vuoden 2021 alusta). Myös valtion kiinteistö-strategian päivitys (jossa yksi näkökulma on mm. kokonaisturvallisuus) on aloitettu vasta 23.3.2020 asettamalla työryhmä, jonka toimikausi päättyy syyskuun lopussa. Rinnalla on tarkoitus käynnistää toimitilastrategian päivitys. Puolustuskiinteistöjen osalta ratkaisun tekeminen erikseen ja kesken strategian päivityksen on ennen aikaista. Tässä on perustetta vaatia valmistelun jatkamista ja päätöksenteon siirtämistä strategian valmistumisen jälkeiseen aikaan.

Puolustuskiinteistöt itsenäisenä liikelaitoksena olisi hyvä toimintamalli.

Puolustusministeriön tilaaman esiselvityksen (19.3.2019) johtopäätöksenä oli: ”Suosittelemme puolustushallinnon kiinteistöjen hallintamallin muuttamista niin, että kiinteistön-omistajuus siirretään Senaattikiinteistöiltä perustettavaan puolustushallinnon alaiseen liikelaitokseen (Puolustuskiinteistöt). Malli on strategisen kiinteistöjohtamisen logiikan ja kansainvälisen käytännön mukainen. Puolustuskiinteistöt integroituu toiminnallisesti osaksi puolustushallintoa ja Puolustusvoimia, mutta valvonnan mahdollistamiseksi raportoi kiinteistönomistajatoiminnoistaan erillisenä liikelaitoksena.

Organisaatio rakennetaan mahdollistamaan määritellyn suojakyvykkyyden kehittäminen ja tukeminen (ml. rakennuttaminen). Muut toiminnot ehdotetaan ostettavaksi Senaatilta. Sisäisen vuokran malliksi Puolustuskiinteistöille suositellaan tilatarveperusteista mallia. Jos mallin käytössä ollessa havaitaan kustannusten kasvua, suositellaan siirtymistä kustannusperusteiseen malliin.”

8 Säännöskohtaiset perustelut

Kaiken kaikkiaan Senaattikiinteistöt liikelaitos, Puolustuskiinteistöt tytäarliikelaitos, liikelaitoskonserni, yhteiset palvelut ovat nyt hallituksen esityksessä melko hankalasti ymmärrettäviä. Samoin ohjauksesta säätäminen, valtiovarainministeriön rooli, puolustusministeriön rooli ja vastuu.

Tilanne ei saa johtaa siihen, että ohjausrakenteen yksinkertaistamiseksi ja selkiyttämiseksi päädyttäisiin Puolustuskiinteistöjen asemaa muuttamaan ja jopa sen hallitus lakkauttamaan.

Puolustuskiinteistöjen johtajan aseman pitää konsernissa olla vahva ja itsenäinen. Kirjausten perusteella Senaattikiinteistöjen toimitusjohtaja toimisi hallinnollisena esimiehenä. Mikäli Senaattikiinteistöillä on toimitusjohtaja pitää toimitusjohtaja olla myös Puolustuskiinteistöillä. Tämä työpari toimii yhteistyössä ja heidän asemansa pitää olla yhteismitallinen. Asiaan liittyy vielä konsernin toimitusjohtaja. Mikäli hän on samalla Senaattikiinteistöjen toimitusjohtaja niin hallinto voi aiheuttaa toimintaan epäselvyyttä. Esittely- ja valmisteluvastuun Puolustuskiinteistöjen osalta pitää yksiselitteisesti olla Puolustuskiinteistöjen toimitusjohtajalla.

Vastuu- ja toimivaltasuhteiden pitää olla selkeitä.

Miten erilaiset mahdolliset ristiriita-asiat ratkaistaan? Vaarana on toiminnan jähmettyminen ja jopa toimintakyvyn heikkeneminen epäselviin hallinnon kiemuroihin.

Lopuksi

Lakiluonnoksesta välittyy kiire, jolla hanketta on viety eteenpäin. Taloudelliset vaikutukset ja esitys laajemminkin perustuu mahdollisuuksiin ja olettamuksiin. Henkilöstön näkökulmasta vain hyvin valmisteltu ja perusteltu hanke varmistaa henkilöstön sitoutumisen ja minimoi mahdollista vaihtuvuutta ja osaamisen menettämistä.

Puolustuskiinteistöillä pitää olla hyvät toimintaedellytykset ja vakaa sekä turvattu asema. Puolustuskiinteistöt ovat kiinteä osa puolustusjärjestelmää. Turvallisuusympäristön muutokset korostavat Puolustuskiinteistöjen toimintaa Puolustusvoimien ydintoimintana osana myös poikkeusolosuhteissa.

Ehdotamme, että Puolustuskiinteistöt sijoitetaan puolustusministeriön hallinnonalalle ja puolustusministeriön ohjaukseen.

Muita aiheeseen liittyviä kysymyksiä

Valtion toimitilajärjestelmän ja/tai rahoituksen kehittäminen jatkossa niin, että toimitilakustannusten noususta aiheutuvat menot kompensoidaan viranomaisille talousarvio- ja kehysmenettelyssä täysimääräisesti niin, etteivät viranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamisen edellytykset kärsi eli kustannusten nousut otetaan talousarvioissa täysimääräisesti huomioon.

Esimerkiksi poliisilla ja Rajavartiolaitoksella on merkittävästi Senaatin kanssa yhteistyössä laadittujen toimitilasuunnitelmien mukaisia pidemmän aikavälin hankkeita toteuttamisvaiheessa (poliisilla suunnitelmassa 50 hanketta ja Rajavartiolaitoksella 35 hanketta). Näitä ei pidä keskeyttää.

Toimitilojen peruskorjaamisen ja uudisrakentamisen myötä vuokratkustannukset nousevat merkittävästi. Nykytilan ongelmat näyttäisivät johtavan laajemminkin siihen, että toimitilajärjestelmään suoraan tai välillisesti liittyvät ongelmat vaikuttavat osaltaan negatiivisesti valtion viranomaisten edellytyksiin hoitaa asianmukaisesti lakisääteiset tehtävänsä. Myös tehtävien hoitamiseen liittyvän poliittisen ohjauksen merkitys näyttää liudentuvan. Onko se tarkoituksenmukaista?

Olemme tehneet pienen kyselyn virastojen työsuojeluvaltuutetuille. Otteita heidän vastauksistaan on *liitteenä*.

Sisäilmakorjauksia on tehty, mutta edelleen niitä on tehtävänä. Osa virastojen henkilöstöstä on väistötiloissa, joissa niissäkin on ongelmia. Ongelmiin pääsääntöisesti puututaan, mutta korjaukset ovat kiinni rahasta.

Avokonttorit ja monitoimitilat ovat osalle henkilöstöä hankalia työympäristöjä eivätkä ne siten edistä tuottavuutta tai asiakaskokemusta parhaalla tavalla.

Etätöön tekeminen on, tätä korona-aikaa lukuunottamatta, vähäistä. Valtiotyönantajan ohjeet ovat tältä osin perin vanhakantaiset.

Niko Simola
Johtaja

Harri Sirén
Neuvottelupäällikkö, julkinen sektori

Mikä siis on valtion sisäilma-kohteiden tila? Väistötilat sekä henkilöstön oireilu ja sairastuminen? Toimenpiteet?

Hämeessä on neljässä toimipaikassa toimitilat. Suurimmat toimistot Lahdessa ja Hämeenlinnassa, joissa sisäilmaongelmia. Lahdessa Senaatti tekee tällä hetkellä korjauksia ja puhdistuksia ilmastointiin. Oireilut jatkuneet vuosia. Hämeenlinnassa ollaan väistötiloissa oltu useampi vuosi, ja siellä väistötiloissa myös oireillaan. Viimeisen vuoden aikana etsitty uutta korvaavaa toimitilaa, asia edelleen kesken. Sisäilmatyöryhmän toiminta toistaiseksi keskeytetty.

Molemmissa toimipaikoissa työntekijät oireilleet ja heitä kehoitettu ottamaan yhteyttä työterveyteen.

Viides alue, Heinolan toimipaikka lopetettu, ja työntekijät siirtyneet kunnan tiloihin. Tiloissa todettu hometta ja osa rakennuksesta purettu. Heinolassa ei tällä hetkellä työpisteitä.

Mikä on nykyisen (valtion) toimitilajärjestelmän tila (mm. vastaavatko toimitilat viranomaisten tarpeita) ja mitkä ovat muut kuin edellä mainitut ongelmat ja miten ne voidaan tulevaisuudessa korjata? Muut mahdolliset näkökohdat?

Avokonttorit ovat todettu henkilöstön näkökulmasta toimimattomiksi. Asiakkaiden henkilökohtaiset tapaamiset voi järjestää huoneissa, joita on liian vähän. Puhelimessa annettu palvelun laatu koetaan huonommaksi kun henkilökohtainen asiakaspalvelu. Keskittyminen työhön avokonttorissa haastavaa.

Mitä muuta tiloihin liittyviä ongelmia on?

Tällä hetkellä huoli koronaviruksen jälkeisestä ajasta, kun palataan toimistolle. Avokonttorin turvavälit ja viruksen leviäminen suljetuissa tiloissa koneellisen ilmastoinnin kautta.

Tässä yhdyskuntaseuraamustoimiston sisäilma- ja toimitilaan liittyviä asioita. Isossa kokoushuoneessa, missä pidetään palaverit, videokoulutukset ym. on todella huono ilmanvaihto, keskittyminen alkaa herpaantumaan jo 15 min jälkeen kun happi loppuu. Avokonttorissa on kuiva sisäilma ja ilmastointi puuttuu, kesällä kuuma. Samoin avokonttorin puolella johtoryhmäisillä on omat työhuoneet, mitkä käyvät heti kuumaksi kun kevätaurinko alkaa paistamaan.

Avokonttori on näiden neljän vuoden jälkeen osoittautunut keskittymistä vaativaa työtä häiritseväksi. Keskittymistä vaativaa suunnittelu- ja kirjallista työtä meillä on paljon. Laadimme asiakkaita koskevia lausuntoja oikeudelle, rangaistusajan suunnitelmia, päätösesityksiä yms. Muun muassa tiedon vaihto ja hankalien asiakastilanteiden purkaminen ja konsultaatio jäävät toteutumatta, koska avotilassa se koetaan häiriönä. Työstä tulee helposti katkonaista erilaisten jatkuvien keskeytysten takia ja siksi myös työn tehokkuus ja laatu kärsivät.

Henkilökunnalta on toimenpide-ehdotuksena tullut riittävä ja joustava mahdollisuus etätööhön, mikä ratkaisisi monia avotilan aiheuttamia ongelmia. Nykyinen 1-2 kertaa kuukaudessa on todettu paremmaksi kuin ei mitään, muttei ratkaise ongelmaa tarpeeksi. Etätö voi olla joustavampaa, jolloin esimerkiksi aamuisen toimistolla tapahtuneen asiakastapaamisen jälkeen voisi lähteä etätööhön kirjoittamaan.

Yleisesti ottaenhan tavoitteena on toimitilojen käyttötarkoitukseen sopivat, käyttäjilleen turvalliset ja terveelliset tilat.

Sisäilma-asiassa ennaltaehkäiseviä toimia ovat hyvä kiinteistönhoito, siivous, varusteiden oikeanlainen säilytys ja kiinteistöille tehdään vuosittaisia kuntoarvioita (painopiste jatkuvassa käytössä olevat toimitilat ja kasarmit). Toimitilojen sisäilman laatua myös seurataan, ja käyttäjä on velvollinen ilmoittamaan mahdollisista poikkeuksista ja havainnoista jonka perusteella on ryhdyttävä toimenpiteisiin.

On myös ensiarvoisen tärkeää ilmoittaa työterveyshuoltoon oireista ja havainnoista.

Ongelmallista työterveyshuollossa on, että sisäilmaoireille ei ole olemassa diagnosoikoodia; niinpä ei ole saatavilla tilastoa koetuista oireista tai terveyden heikentymisestä. Myöskään todetuista sisäilmasta aiheutuneista ammattitautidiagnoseista ei ole työnantajalla tilastoa.

Sisäilmaongelmiin liittyvät oireet ja haitat ovat epäspesifejä, eikä oireiden perusteella ei voi helposti päätellä niiden aiheuttajaa tai aiheuttajia, joita yleensä on useita. Kaikki eivät reagoi lainkaan tai oireilu vaihtelee yksilöittäin. Käyttäjän kokemuksia ei kiisteta, mutta omin toimin ei saa tehdä muutoksia (ilmastointilaitteisiin, käyttää ilmastokostuttimia tms).

Sisäilman laatuun liittyvät oireilut ja havainnot aiheutuvat rakennuksen teknisestä kunnosta, materiaalista, varusteiden mukana kulkeutuvasta aineksesta, tilojen käyttötarkoituksesta ja siellä käytettävästä materiaalista, pölystä, virus- ja bakteeri-infektioista.

Meillä on tiedossa, että useita kuntoarvioita puolustusvoimien kasarmeille on tehty viime vuosina, ja lukuisia peruskorjauksia on myös tehty, ja suunnitteilla on uusia korjauksia tulevana vuosina. Mikäli tarkastuksessa havaitaan esim. materiaalista aiheutuvaa haittaa/virheellisyyttä korjausaikataulu ei aina vastaa toivottua. Korjaukset tulisi tehdä mahdollisimman pian, mutta jos/kun ei ole budjetoitua varallisuutta korjaus jää odottamaan ja usein korjaustarpeessa olevissa toimitiloissa jatketaan työskentelyä.

.....

Osasta toimitiloista on myös luovuttu kokonaan, joka on johtanut työpisteiden tiivistämiseen. Työskennellään ahtaasti avokonttoreissa tiloissa joita ei ole suunniteltu toimistotiloiksi eikä esim. ilmanvaihto ole riittävä.

Yleisesti ottaen Puolustusvoimien rakennuskanta on vanhaa ja korjausvelkaa on paljon. Mm. varastojen kaikki toimitilat eivät ole asianmukaisia ja nykyaikaisia. Osa varastoista ja varastotoiminnoista on vanhoissa rakennuksissa, tilat ovat ahtaita ja matalia. Toimitiloja on myös luolatiloissa, henkilöstö työskentelee korjaamoilla, räjähdelaitoksissa jotka kaikki omilla erityispiirteillään asettavat haasteita kiinteistön ylläpitoon sekä sisäilman laadun varmistamiseen ja parantamiseen.

Jo perustoiminnoiltaan erityistoimitilojen ylläpito on haastavaa ja edellyttäisi monessa kohtaa kalliita korjauksia ja tilojen nykyaikaistamista.

Tällä hetkellä tilanne on ihan kohtuullinen, koska Immolassa on nyt käytössä valtaosalle henkilöstöä sellaiset väistötilat missä henkilöstö pystyy lähes oirehtimatta työskentelemään. Toki näissäkin tiloissa on ollut ongelmia, mutta ne on saatu pääosin korjattua. Suurin huolenaihe on Raja- ja merivartiokoulu, joka odottaa laajempaa peruskorjausta. Koululla on ollut sisäilmaongelmia jo vuosia ja useat henkilöt ovat sairastuneet siellä, osa jopa pysyvästi (nämä henkilöt eivät kuitenkaan työskentele enää koulun tiloissa).

Immolan alueelle on tehty mittavat suunnitelmat uudisrakennuksista ja vanhojen suojeltujen rakennusten peruskorjauksista. Ensimmäisenä on vuorossa uuden esikuntarakennuksen rakentaminen mikäli Sisäministeriö ja Valtioneuvoston raha-asianvaliokunta hyväksyvät vuokrauksen. Tällä hetkellä uuteen esikuntarakennukseen sijoitettava henkilöstö työskentelee väistötilassa mikä on varsin hyväksi havaittu toimitilojen suhteen. Toisin sanoen tämän henkilöstön osalta uudisrakennuksella ei ole mikään kiire, mutta väistötila tarvitaan seuraavassa vaiheessa peruskorjattavan Raja- ja merivartiokoulun henkilöstön käyttöön.

Osa suunnitelluista peruskorjauksista on aiheuttanut suurta ihmetystä, koska ei liene saada täyttä varmuutta siitä, etteikö rakennuksissa oireiltaisi peruskorjauksen jälkeenkin. Lisäksi vuokratilakustannusten nousu on näiden uudisrakennusten ja peruskorjausten myötä merkittävä.

TEMin lanseeraama monitoimitila malli ei toimi kaikissa asiakaspalvelutilanteissa. Yksityisyyden suoja ei täyty jos ollaan avotilassa keskustelemassa läppäri polvella asiakkaan kanssa. EP:llä Kauhajoen toimitilassa huoneita on laskettu niin että asiakkaan kanssa voidaan keskustella rauhassa, tällainen tila vaatii aina seinät ja katon. Tulisi myös huomioida, että läheskään kaikki työntekijät eivät pysty soittamaan asiakkaalle jos tilassa on 3-4 muutakin henkilöä soittamassa omille asiakkailleen. Osin tottumuskysymys ja vastamelu kuulokkeilla voi tilannetta parantaa jonkin verran.

Mikäli asiakkaita tulevaisuudessa otetaan toimistoille asioimaan siis fyysisesti, vanhat betonielementti rakennukset puutteellisine ilmanvaihtoineen ovat myös sokkeloisia ja turvallisuus näkökulmasta heikkoja.

Mikäli tiloja pystyy remontoimaan se on eri asia, harvoin tulee vastaan omistajia jotka haluavat panostaa vanhaan kerrostaloon satoja tuhansia. Sellainen näppituntuma, että on uudistettujakin toimitiloja ja toistakin ääripäätä löytyy jolloin yleisilme on sieltä 60-80-luvun Suomesta. Vanhojen tilojen ilmanvaihto on aikanaan laskettu ja rakennettu silloisen käytön mukaan ja se on aivan eri luokassa nykyisten asiakasmäärien kanssa.

Tämä tilanne siis ennen Korona pandemiaa. Tämä tuleva syksy 2020 näyttää vähän mihin suuntaan mennään. Uskoisin että vähän helpottuu koska etätyön tekeminen tulee huomattavasti lisääntymään. Tällöin virastojen tarvittava työhuoneiden / tilojen määrä vähenee ellei sitten taas mennä sinne ääripäähän kuin nytkin, että eteläisessä Suomessa on toimistoja uudistettu niin, että työpisteitä on alle puolelle työntekijöistä ja etätyön tekemistä suositellaan.

Mitä muuta tiloihin liittyviä ongelmia on?

Tämä TEMille lanseerattu monitoimimalli on kalusteiltaan ihan tähtitieteellisiä hintoja. Kattovalo 1500€ kangaspäällysteinen sohva 7000€ ja sitä rataa. Järkevällä suunnittelulla ja kotimaisella työllä päästään kyllä kohtuuhinnoilla toimivaan ratkaisuun.

Poliitikkojen poukkoilu aiheuttaa työhallinnossa myös toimitiloihin kohdistuvia paineita koska hetkessä panostetaan asiakkaiden henkilökohtaiseen haastatteluun ja seuraava hallitus tekee jotain päinvastaista. Myös tämä saattaa olla joissakin toimipaikoissa ongelma lisätilan hankinta tai tilojen pienentäminen.

Toimenpiteet, joilla valtion toimitilajärjestelmän ja/tai rahoituksen kehittäminen voidaan toteuttaa niin, että toimitilakustannusten noususta aiheutuvat menot kompensoidaan viranomaisille talousarvio- ja kehysmenettelyssä täysimääräisesti niin, etteivät viranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamisen edellytykset kärsi (yleensä htv:t ainoastaan voivat joustaa, kun kustannuksia kompensoida).

Poliisissa on juurikin tämä ongelma, toimitilakohteita on suunnitelmissa valtavasti, mutta läheskään kaikkia ei voida toteuttaa rahoituksen riittämättömyyden / puuttumisen vuoksi. Poliisin kokonaisrahoitustilanne on muutenkin, kuin pelkästään vain toimitilamenojen osalta, haastava eli tosiasiaassa htv-tasosta joustetaan. Ja sekin on poliisissa ongelma, koska hallitusohjelma sitoi poliisin tiettyyn htv-tasoon. Eli käytännössä rahoituksen riittämättömyyden takia poliisi on vähän kummallisessa tilanteessa suhteessa hallitusohjelman tavoitteisiin, jossa on sidottu poliisihtv tietylle tasolle.

Olen kuullut, että jotkut ovat esittäneet harkittavaksi oman momentin perustamista toimitilasioille, mutta se ei ratkaise itse ongelmaa, rahan riittämättömyyttä, sillä todennäköisesti tällainen ratkaistaisiin momenttien välisellä rahoitussiirrolla - toiseen lisätään, toisesta leikataan. Oma momentti lisää myös seuranta ja tae-valmistelutyötä sekä kangistaa rahoituksen ketterää käyttöä.

Taikka muut keinot tilanteen korjaamiseksi. Esimerkiksi poliisilla ja Rajavartiolaitoksella on merkittävästi Senaatin kanssa yhteistyössä laadittujen toimitilasuunnitelmien mukaisia pidemmän aikavälin hankkeita toteuttamisvaiheessa (poliisilla suunnitelmassa 50 hanketta ja Rajavartiolaitoksella 35 hanketta). Näitä tuskin voi keskeyttää? Toimitilojen peruskorjaamisen ja uudisrakentamisen myötä vuokratkustannukset nousevat merkittävästi. Ilmeisesti myös oikeusministeriön hallinnonalalla on tällaisia hankkeita ja ainakin osin yhteisiä hankkeita sisäasiainhallinnon kanssa. Nykytilan ongelmat näyttäisivät johtavan laajemminkin siihen, että toimitilajärjestelmään suoraan tai välillisesti liittyvät ongelmat, vaikuttavat osaltaan negatiivisesti valtion viranomaisten edellytyksiin hoitaa asianmukaisesti lakisääteiset tehtävänsä?

Kyllä - näin juuri. Tilanne on "nurinkurinen" - suunnitelmia kyllä on, mutta kehysmenettelyssä tms. niihin harvoin saadaan rahoitusta, mistä sitten taas (saattaa) aiheutua suunnitelmien päivittämistä ja hankkeiden toteutumisen siirtymistä, mikä on todellinen ongelma sekä paikallistason toimijalle että myös ohjaavalle virastolle. Sen lisäksi, että lakisääteisten tehtävien hoitaminen heikkenee ja osittain aiheuttaa myös toiminnallisten tulosten heikentymistä, on kysymys mielestäni myös siitä, kuka vastaa viime kädessä työturvallisuudesta? Viraston johto, joka haluaisi reagoida mutta jolla ei ole mahdollisuutta

kohdentaa rahoitusta korvaaviin tiloihin ? Ohjaavalla virastolla, joka esittää rahoitusta ministeriöön sitä saamatta ? Ministeriöllä, jos se edes rahoitusta eteenpäin VM:lle esittää, mutta ei sitä saa ? VM:llä, joka ei hyväksy rahoitusesityksiä ? Ministereillä, jotka kenties eivät vie asiaa poliittiseen keskusteluun ? Senaatti Kiinteistöllä, joka ”päästää” toimitilansa huonoon kuntoon. En tiedä...?

Joka tapauksessa, mahdollisuudet nopeaan reagointiin (väistötilat) paikallistasolla on siis pääsääntöisesti huonot / heikot; toisaalta uusia korvaavia tiloja ei löydy helposti ja toisaalta esiin tulee taas rahoituskysymykset ja siihen liittyvä ongelmatiikka => päätöksenteon kankeus (rahoitustilanteesta johtuen.) Mahdollisuudet lisärahoitukseen em. kaltaisissa akuuteissa tilanteissa on olemassa lisätalousarvioiden kautta, mutta näissä zembaloissa on kuitenkin hyvin harva toimitila-asia edennyt ja toisaalta, ne eivät ole välttämättä tarvittavan nopeita. Samoin kehysmenettelyn tulokset eivät ainakaan poliisin osalta ole mairittelevia tarpeisiin ja suunnitelmiin nähden. Ja valitettavasti, nykyiset, niukat toimintamenot eivät anna juuri mahdollisuuksia rahoittaa toimitilahankkeita nykyrahoituksen puitteissa.

Myös tehtävien hoitamiseen liittyvän poliittisen ohjauksen merkitys näyttäisi liudentuvan? Niin, eihän se kovin ”mediaseksikästä” ole puhua toimitiloista, korkeamman prioriteetin asioita kun on iso nippu, niin väistämättä nämä jäänevät vähäisemmälle. Virastolle asia on tärkeä; ohjaavalla ministeriöllä on jo kaikki omat toimialansa ja niiden asiat saati sitten VM-tasolla. Eli prioriteetti ei pysy eikä ratkaisuja synny - ongelmallinen tilanne jatkuu ja jatkuu. Isommassa kuvassa tulisi varmasti pohtia VM:n ja Senaatin suhdetta lakien ja asetusten kautta - rahanjakajalla on ohjausvastuu liikelaitoksesta; eikö asetelma ole jo hieman nurinkurinen. Yleisellä tasolla tulisi myös selkeästi ottaa kantaa/ laatia pelisäännöt siihen, kuinka ketterästi toimitila-asioissa ja rahoitusjärjestelyissä tulee (SK:n ja VM:n) toimia kun ongelmia alkaa ilmaantua ? Toki toiminnan pitäisi olla sellaista, ettei ongelmia edes pääsisi syntymään - suunnitelmallisuus, ennakointi ja vastuullisuus ! => Onko nykyisellään vastuunjaot riittävän selviä, kuinka toimitaan ja pidetään kiinteistöt ja sitä kautta valtion henkilöstö terveissä, turvallisissa tiloissa ?

Mikä on valtion sisäilmakohteiden tila? Väistötilat sekä henkilöstön oireilu ja sairastuminen? Toimenpiteet? Itselleni on syntynyt se käsitys, että nämä kaikki toimitiloihin liittyvät asiat ovat hyvin, hyvin pitkässä juoksussa. Ja joskus jopa tapahtuu myös niin, että väistötilatkin ovat laadultaan heikot. Väistämättä näistä aiheutuu toiminnallisten tulosten heikentymistä / hankaluutta niiden suorittamiseen. Kuinka henkilöstöä on tuettu näissä tilanteissa, en tiedä, mutta kyllä pitäisi löytyä hyvät tukikeinot henkilöille, jotka joutuvat työskentelemään sairauksia aiheuttavissa tiloissa saati sitten niille henkilöille, joille on jo kehittynyt esim. astma tms. työskentelyolosuhteiden johdosta.

Mitkä on nykyisen valtion toimitilajärjestelmän tila (mm. vastaavtko toimitilat viranomaisten tarpeita) ja mitkä ovat muut kuin edellä mainitut ongelmat ja miten ne voidaan tulevaisuudessa korjata? Muut mahdolliset näkökohdat? toimitilat varmaan muuten vastaavat tarpeita, mutta mielestäni on ongelma siinä, että peruskorjaustarpeisiin ei reagoida tarpeeksi ajoissa ja välillä tuntuu, että vastuut toimijoiden välillä ovat epäselvät (mikä kuuluu vuokralaiselle, mikä vuokraajalle). Isona ongelmana tietysti VM:n suhtautuminen toimitilaesityksiin ja ylipäättänsä virastojen / ministeriöiden tekemiin rahoitusesityksiin.

Varastokirjastossa on paljonkin sisäilmaongelmia pölyn takia, mutta siellä on ainakin joitakin kohdepoistimia ja tilojen kohtalohan on auki, mutta liittyy laajempaan kysymykseen siirretäänkö Varastokirjasto Kansalliskirjaston yhteyteen ja muuttaako se Mikkeliin, jonne on ollut tavoite rakentaa uudet tilat Varastokirjastolle ja Kansalliskirjaston digitointiyksikölle, joka on jo Mikkeliissä. Jäi Sipilän hallitukselta kesken ja nykyisellä hallituksella on ollut hieman muita käsitöitä, joten asia on kesken edelleen.

Toimitila järjestelmä on jäykkä ja aikaa vievä. Toimitilat eivät myöskään taivu uusiin tarpeisiin. Tulevaisuudessa ei pitäisi niin tiukasti katsoa neliöitä per virkailija, koska henkilöstö määrät vaihtelevat, meillä paljon määräaikaista virkoja jotka vaikuttavat asiaan. Vaikka Senaattikiinteistö on esisijainen taho, niin pitäisi olla mahdollisuus myös muihin vaihtoehtoihin.

Senaattikiinteistölle tästä Pietarsaaren tilanteesta ei voi antaa hyvää arvosanaa, siis toivoisin että toimitilat olisivat vapaasti valittavissa.

Viime aikaisimmat sisäilmaan liittyvät tutkimukset on tehty vuonna 2019, jonka tulosten pohjalta tehtiin mm. tiivistyksiä ilmavuotojen estämiseksi. Toimistollamme on jo pitkään ollut ongelmana riittävä hapen saanti. Päivän mittaan happi vaan loppuu, jonka seurauksena toiset työntekijä kärsivät mm. päänsäryistä ja väsymyksestä. Meillä on yksityinen vuokranantaja, joka myös omistaa kiinteistön. Hän on luvannut, että ilmanvaihtoa parannetaan, joten odotamme hänen toimiaan asian korjaamiseksi/ tilanteen kohentumiseksi.

Meille Mikkeliin Jääkärintie 10 on valmistunut (saneerattu Senaatin toimesta) uudet tilat noin 6-7 vuotta sitten. Talossa on uusittu kaikki sisätilat ja myös tietokone.

Asia, joka meillä on suurin ongelma ilmastointi suhteen on vedon tunne, jäädytysilma tulee katosta ja nämä paneelit sijaitsevat juuri työpisteiden päällä sekä ulkoilman vaihteluiden vuoksi sisäilman hidas palautuminen normaaliksi. Kun viikonloppuisin ilmastointi ei toimi täydellä teholla maanantaisin toimistolla on kylmää. Erilaisia toimenpiteitä on tehty, esim. pattereita on talvisin päällä isojen ikkunoiden edessä ja tänä keväänä ilmastointi laitettiin pois päältä, joka on auttanut. Muutenhan meillä on upeat ja kaikin puolin edustavat tilat, jos koko pitkän talon avotilan konttorista voi näin sanoa.

Mikä on nykyisen (valtion) toimitilajärjestelmän tila (mm. vastaavatko toimitilat viranomaisten tarpeita) ja mitkä ovat muut kuin edellä mainitut ongelmat ja miten ne voidaan tulevaisuudessa korjata? Muut mahdolliset näkökohdat?

Mitä muuta tiloihin liittyviä ongelmia on?

Pieksämäellä ja Mikkeliissä monitoimitilat, jolloin kenelläkään ei ole omaa työskentelypistettä vaan joka päivä töihin tullessa vapaana olevaan paikkaan asettautuu työskentelemään.

Tilat on rakennettu eri henkilömäärän mukaan kuin mitä nykytilanne on henkilömäärässä.

Asiakastapaamisia varten huoneita ei ole riittävästi tätä työtä tekeviä varten (esim. SLN:ssa 15 as. palvelutyötä tekevää ja huoneita 7), huoneet pitää varata etukäteen ja on jouduttu jakamaan vuoroja/päiviä työntekijöiden kesken, jotta jokainen saisi ko. huoneita käyttöön. Näin ollen tulee henkilöiden siirtymisiä työpäivän aikana eri pisteiden välillä ja tähän kuluu aikaa eikä sitten kaikki laitteet toimi hyvin, kun pitää asennuksia eri pisteissä säädellä. Pieksämäellä ei työskentelypaikat riitä kaikille kokonaisuudessaan vaan siellä joudutaan käyttämään myös ns. työkahvilaa normaalitöissä, jolloin häiriötekijöitä on hyvin paljon päivän aikana, kun kahvilla/lounastauoilla porukkaa siellä ramppaa. Tämän johdosta osa porukasta on siirtynyt etätyöskentelyyn, mutta jos olisi normaali työpiste käytettävissä voisivat olla kokoaikaisesti toimistolla töissä.

Avokonttorin puolella molemmissa paikoissa äänieristystä ei ole kuin pienet sermit vastakkaiden työpisteiden välissä (näköeste, ei eristä ääntä). Työtehtävämme kuitenkin vaativat hyvin paljon keskusteluja asiakkaiden kanssa, joten on hyvin rauhatonta/äänekästä, kun kaikki puhuvat yhtä aikaa. Tehtävämme on myös arkaluontoista ja salassapitosäännöksiäkin pitäisi noudattaa. Äänet kyllä kulkevat toiselle puhelimien välityksellä.

On pyydettyä KEHALta ratkaisua, mutta ei ole onnistuttu saamaan parempaa ratkaisua.

Yleisesti em. asioiden vuoksi etätyöskentely on erittäin paljon lähtenyt kasvuun, tämä myös vaikuttanee ettei työskentelytiloihin toimistolla ei puututa millään tavoin. Tämä korona – epidemia saattaa jatkossa kasvattaa myös etätyöskentelyn suosiota, kun on huomattu miten tämäkin onnistuu. EHKÄ tähän etätyöskentelyyn pitäisi saada myös enemmän työnantajan panostusta – ergonomia. Nyt vain puhelin ja läppäri + työohjelmat tulevat, muusta on itse huolehdittava.

Verotuksellisesti ei työhuonevähennys omien ergolaitteiden hankintaan tule olemaan riittävä. Mikkelissä vielä on omat huoneet, jolloin työskentely on heillä ollut ja on rauhallisempaa, kuitenkin heilläkin n. vuoden kuluttua on siirtyminen eri tiloihin ja ongelmat varmaan tulevat olemaan samat, kun tilaratkaisu tulee olemaan vastaavatyypinen Pieksämäen ja Savonlinnan toimipaikkojen osalta.

Puolustusvoimien osalta tilanne ainakin heikko, senaatin hoidot ongelmissa suht koht aneemisia, vähättelyä, välttelyn vastuuta, vedotaan että ei ole rahaa jne jne
Väistötilat no ei liiemmin ole niitäkään omasta takaa eli joutuu aina kaikenlaisia järjestelyjä tekemään

Suurimpia ongelmia ainakin Maasotakoulun rakennusten osalta ikä -> käyttötarkoitukset vaihtuneet, riittämätön ilmanvaihto, ei ole kuivaustiloja, asbestia , huoltotilat puuttuu.
5 isoa peruskorjausta odottamassa joita ei voi liiemmin siirtää kun oireilua varusmiehistä henkilökuntaan. Useampi kymmenen miljoonaa oli arvio korjauksista.

Korjausvelka painuu vuosi vuodelta pahempaan suuntaan kun vaan siirretty remontteja tulevaisuuteen ja samalla uusia rakennusten ongelmia tullut lisää.

Pitäisi alkaa tehdä uudisrakentamista ja vanhoja purkaa koska uuden rakentaminen halvempaa kuin peruskorjaaminen, jollei ole suojeltuja rakennuksia tietty.
